

Полтавська обласна військова адміністрація

Департамент екології та природних ресурсів

**ОГЛЯД
СТАНУ ДОВКІЛЛЯ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
І КВАРТАЛ 2025**

Департамент екології та природних ресурсів
Полтавської обласної військової адміністрації
Відділ організаційної роботи, звітності та зв'язків з громадськістю
Тел. (0532) 569508
E-mail: eko@adm-pl.gov.ua
www.eko.adm-pl.gov.ua

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
Стан атмосферного повітря в м. Полтава.....	5
Стан атмосферного повітря в м. Кременчук.....	6
Стан атмосферного повітря в м. Горішні Плавні.....	9
Радіаційний стан області.....	10
Стан забруднення поверхневих вод.....	12
Регіональний офіс водних ресурсів у Полтавській області.....	12
ДУ Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України.....	13
Вплив на довкілля діяльності підприємств – найбільших забруднювачів..	14
Прийняття управлінських рішень щодо підприємств області, які здійснюють вплив на довкілля області.....	15

ВСТУП

На виконання статті 25¹ Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації готує аналітичні огляди стану довкілля Полтавської області.

У даному аналітичному огляді наводиться узагальнена інформація щодо забруднення атмосферного повітря Полтавської області, радіаційного стану, стану забруднення поверхневих вод за лютий 2025 року.

Аналіз стану атмосферного повітря публікується на основі даних спостережень за вмістом забруднюючих речовин у м. Полтава, м. Кременчук та м. Горішні Плавні, наданих Полтавським обласним центром з гідрометеорології та Комунальним підприємством «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» Кременчуцької міської ради.

Аналіз радіаційного забруднення повітря здійснено на основі даних Полтавського обласного центру з гідрометеорології, на 5 пунктах спостереження Полтавської області – метеостанції: м. Гадяч, м. Лубни, м. Кобеляки, сел. В. Поділ та ЦГМ Полтава. А також за інформацією Комунального підприємства «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» Кременчуцької міської ради – у м. Кременчук.

Аналіз стану забруднення поверхневих вод наведено за даними спостережень за вмістом гідрохімічних показників, які надані Регіональним офісом водних ресурсів у Полтавській області та ДУ «Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» (Кременчуцький районний відокремлений підрозділ).

Аналіз впливу на довкілля діяльності підприємств – найбільших забруднювачів проводився за інформацією, яка надійшла від ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат», ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат», ТОВ «Кременчуцька ТЕЦ».

Стан атмосферного повітря в м. Полтава березень 2025 року

Полтавський обласний центр з гідрометеорології

Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Полтави проводяться лабораторією Полтавського обласного центру з гідрометеорології на 4-х стаціонарних постах. Всього у звітному місяці відібрано та проаналізовано 2073 проби повітря по 10 інгредієнтам, із яких при хімічному аналізі не виявлено перевищення ГДК (гранично допустима концентрація).

Середньомісячні концентрації забруднюючих речовин в кратності ГДК становили:

- формальдегід – 0,7 ГДК;
- **пил – 1,1 ГДК;**
- діоксид азоту – 0,6 ГДК;
- оксид вуглецю – 0,5 ГДК;
- фтористий водень – 0,2 ГДК;
- оксид азоту – 0,2 ГДК;
- хлористий водень – 0,1 ГДК;
- діоксид сірки – 0,06 ГДК;
- аміак – 0,25 ГДК;
- розчинні сульфати – 0,01 мг/м³.

Перевищення максимально разової ГДК протягом місяця були по *оксиду вуглецю* – 1,2 ГДК м.р., по *пилу* – на рівні ГДК м.р.

У порівнянні з лютим поточного року середні концентрації забруднення атмосферного повітря збільшились по *хлористому водню*, зменшились по *пилу*, *діоксиду сірки*, *оксиду вуглецю*, *оксиду азоту*.

Середньомісячні концентрації забруднювальних речовин збільшились за середньорічні показники минулого року по *пилу*, а зменшились по *оксиду вуглецю*, *діоксиду азоту*, *фтористому* та *хлористому водню* та *формальдегіду*.

Вміст важких металів: кадмію, заліза, міді, хрому, марганцю, цинку, нікелю та свинцю нижче за нормативні показники.

Кислотно-лужна рівновага (рН) атмосферних опадів у березні знаходилась в межах 6,1-6,2 .

Рис.1

Стан атмосферного повітря в м. Кременчук березень 2025 року

Кременчуцька лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря Полтавського центру з гідрометеорології

Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря м. Кременчука (ЛСЗА Кременчук) Полтавського обласного центру з гідрометеорології впродовж березня 2025 року проводила відбір проб на чотирьох стаціонарних постах (ПСЗ № 1 – вул. Молодіжна, 9, ПСЗ №2 – вул. Лікаря Богаєвського, 2, ПСЗ №4 – вул. Тараса Шевченка, 22/30, ПСЗ №5 – вул. Івана Приходька, 89).

За звітний період відібрано та проаналізовано 2184 проби. Спостереження проводились щоденно 2-4 рази на добу, окрім неділь.

Визначались 10 забруднювальних домішок: пил, діоксид азоту, оксид азоту, діоксид сірки, вуглецю оксид, формальдегід, фенол, сажа, аміак, сульфати.

Оцінка стану забруднення атмосферного повітря проводилась шляхом порівняння з відповідними гранично допустимими концентраціями (ГДК) речовин у повітрі населених місць та розрахунку індексу забруднення атмосфери (ІЗА). ГДК розподіляються на *середньодобові* (ГДКс.д.), з якими порівнюються середньодобові та середньомісячні концентрації, та *максимально разові* (ГДКм.р.), з якими порівнюються разові (тривалість відбору проби 20 – 30 хв) концентрації шкідливих речовин.

Критерій оцінювання ІЗА: $ІЗА < 5$ – низький рівень, $5 < ІЗА < 7$ – підвищений, $7 < ІЗА < 14$ – високий, $ІЗА > 14$ – дуже високий.

Рівень забруднення атмосферного повітря міста у березні був **низьким** (ІЗА=4,41).

Загалом по місту середньомісячні концентрації *формальдегіду* перевищували гранично допустимий рівень (ГДК с.д.) 1,6 ГДКс.д. Середній вміст інших домішок був менше гранично допустимих концентрацій.

Формальдегід. Вміст формальдегіду визначався на всіх ПСЗ. Рівень забруднення повітря цією домішкою порівняно з попереднім місяцем збільшився по всьому місту: на Молодіжному – 0,9 ГДКс.д., в центрі міста – 2,0 – 2,2 ГДКс.д., в Крюкові - 2,1 ГДКс.д.

Випадків перевищення ГДКм.р. не зафіксовано.

Пил (аерозоль) недиференційований за складом. Вміст пилу визначався на всіх ПСЗ. Порівняно з минулим місяцем середній вміст речовини зменшився. В районі центрального ринку середньомісячна концентрація *пилу* перевищувала допустимий гігієнічний норматив (ГДКс.д.) та становив 1,1 ГДКс.д. На Молодіжному та в районі зупинки «Крендмаш» - 1,0 ГДКс.д., та 0,9 ГДКс.д. в Крюкові.

Фенол. Вміст фенолу визначався на ПСЗ № 1, ПСЗ № 4 та ПСЗ № 5.

У порівнянні з попереднім місяцем рівень забруднення Середній вміст був у межах 0,1 ГДКс.д.

Діоксид азоту. Вміст діоксиду азоту визначався на всіх ПСЗ. Рівень забруднення цією речовиною зменшився. У районі центрального ринка середньомісячні концентрації перевищували допустимий гігієнічний норматив

(ГДКс.д.) і становили 1,2 ГДКс.д., в районі зупинки «Крендмаш» - 0,9 ГДКс.д. на Молодіжному – 0,6 ГДКс.д., у Крюкові – 0,7 ГДКс.д.

Випадків перевищення ГДКм.р. не зафіксовано.

Оксид вуглецю. Вміст оксиду вуглецю визначався на всіх ПСЗ. Рівень забруднення цією речовиною дещо зменшився. Середні концентрації були на рівні 0,2 -0,3 ГДКс.д.

Випадків перевищення ГДКм.р. не зафіксовано.

Сажа. Вміст сажі визначався на ПСЗ № 1, ПСЗ № 4 та був нижче попереднього місяця: на Молодіжному – 0,2 ГДКс.д., в центрі – 0,4 ГДКс.д.

Випадків перевищення ГДКм.р. не зафіксовано.

Оксид азоту. Спостереження проводились на ПСЗ № 2. Середньомісячна концентрація в порівнянні з попереднім місяцем зменшилась і становила 0,4 ГДКс.д.

Випадків перевищення ГДКм.р. не перевищено.

Ангідрид сірчистий (діоксид сірки). Вміст домішки фактично не змінювався та був в межах 0,1 - 0,2 ГДКс.д.

Перевищень за максимально разовою ГДК не зафіксовано.

Спостереження за вмістом **аміаку** та **сульфатів** проводились на ПСЗ № 2. Середньомісячна концентрація аміаку – 0,2 ГДКс.д. Перевищень за максимально разовою ГДК аміаку не зафіксовано.

Вміст сульфатів – 0,008 мг/м³ (ГДК на сульфати не встановлена).

Рис. 2

Порівняно з березнем 2024 року збільшився вміст *пилу*, *формальдегіду*, *сажі* та *аміаку*. Середньомісячна концентрація дещо зменшилась по *ангідриду сірчистого*.

Комунальне підприємство «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

Стаціонарний пост 26 гімназія

Рівень забруднення атмосферного повітря впродовж березня 2025 року за всіма показниками відмічений нижче гранично допустимої концентрації максимально разової (ГДК_{мр}).

Стаціонарний пост Кінно-спортивна школа «Фаворит»

Рівень забруднення атмосферного повітря впродовж березня 2025 року за всіма показниками відмічений нижче гранично допустимої концентрації максимально разової (ГДК_{мр}).

Стаціонарний пост при перетині санітарно-захисної зони підприємств Північного промвузла

Впродовж поточного місяця зафіксовані наступні випадки перевищення ГДК мр:

01 березня за показником H_2S . Максимальна виявлена концентрація забруднюючої речовини за добу склала $0,019 \text{ мг/м}^3$, що становить $2,375 \text{ ГДК}_{\text{м.р}}$. Переважаючий напрямок вітру, у час виявлення максимальної концентрації, – північно-східний. Тихий вітер.

Рівень забруднення атмосферного повітря за всіма іншими показниками відмічений нижче гранично допустимої концентрації максимально разової (ГДК_{м.р}).

Рівень забруднення атмосферного повітря в інші дні впродовж березня 2025 року за всіма показниками відмічений нижче гранично допустимої концентрації максимально разової (ГДК_{мр}).

Стан атмосферного повітря в м. Горішні Плавні березень 2025 року

Кременчуцька лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря Полтавського центру з гідрометеорології

Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Горішні Плавні проводяться Кременчуцькою лабораторією спостережень за забрудненням атмосферного повітря Полтавського центру з гідрометеорології у м. Горішні Плавні на стаціонарному посту спостережень, який розташований за адресою: вул. Добровольського, 6.

У березні визначався вміст *пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, фенолу, сажі, водню хлористого, аміаку та важких металів*. Відібрано та проаналізовано 546 проб. Спостереження проводились 2-4 рази на добу, крім неділь.

За інтегральним показником (ІЗА), який розраховується по п'яти пріоритетним забруднювальним речовинам, спостерігався *низький рівень забруднення атмосферного повітря ІЗА = 1,82*.

Середньомісячні та максимальні концентрації забруднювальних речовин, що визначались, не перевищували гранично допустимих значень.

У порівнянні з попереднім місяцем дещо збільшився вміст *пилу, діоксид азоту і аміаку*. Середній вміст інших домішок майже не змінився.

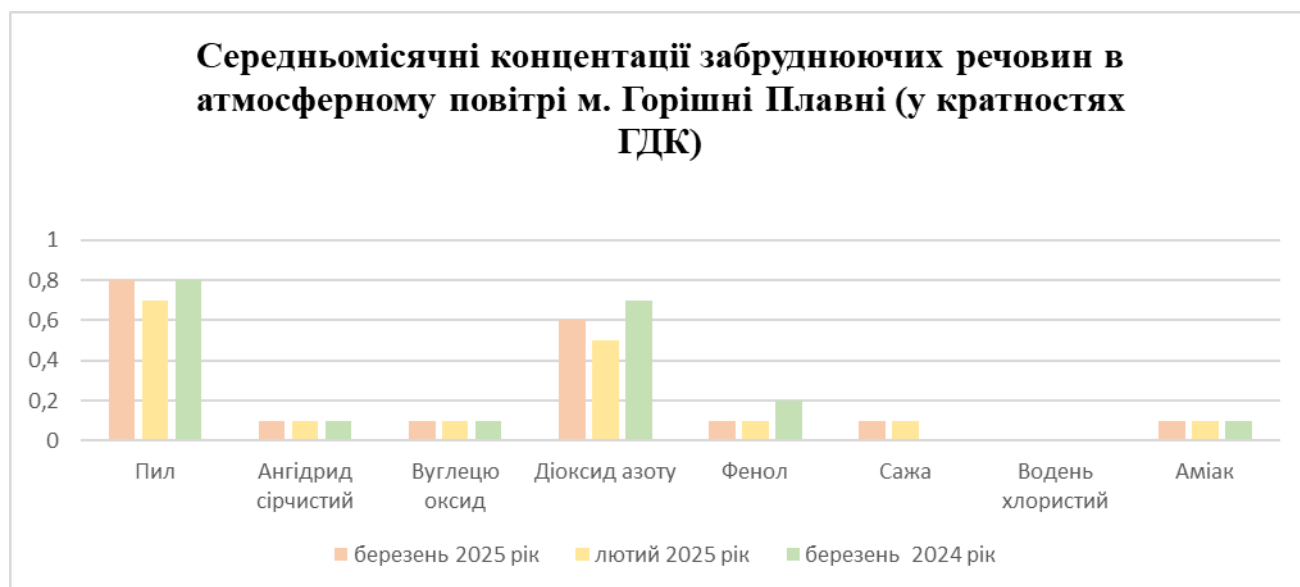

Рис. 3

Порівняно з березнем 2024 року середньомісячна концентрація *фенолу і діоксид азоту*, дещо зменшилася, інших домішок – не змінилася.

Радіаційний стан* березень 2025 року

Радіаційний рівень, який відповідає природному фону складає 0,10 – 0,20 мкЗв/год і вважається нормальним. Це є еквівалентом середньої дози – менш ніж 2 мЗв на рік або 0,23 мкЗв на годину (**23 мкР на годину**);

- 0,22 мкЗв/год – звичайний радіаційний фон, який супроводжує людей у повсякденному житті;
- біля 0,01 мкЗв разова доза – перегляд кінофільму на кольоровому телевізорі на відстані 2 метрів;
- 0,1 – 0,5 мЗв разова доза – флюорографія;
- 0,01 – 1 мЗв разова доза – приймання радонової ванни;
- 1,00 мкЗв/год – рівень опромінення, яке отримує екіпаж трансконтинентального літака, що летить через Північний полюс;
- 11,42 мкЗв/год – рівень опромінення, який різко збільшує вірогідність появи хвороби на рак;
- 40,00 мкЗв на протязі життя – підстава для евакуації населення після катастрофи у Чорнобилі;
- 114,15 мкЗв разова доза – викликає променеву хворобу з пониженим вмістом білих тілець у крові.

ПОКАЗНИКИ РАДІАЦІЇ (у мкЗв/год)	РІВНІ НЕБЕЗПЕКИ	КОЛІР
0.01 - 0.20	НИЗЬКИЙ	ЗЕЛЕНИЙ
0.21 - 0.30	ПРИГУСТИМИЙ	ЖОВТИЙ
0.31 - 0.60	ПІДВИЩЕНИЙ	ОРАНЖЕВИЙ
ВІД 0.61	НЕБЕЗПЕЧНИЙ	ЧЕРВОНИЙ
ВІД 10	ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНИЙ	ФІОЛЕТОВИЙ
570 (РАЗОВА ДОЗА)	СМЕРТЕЛЬНИЙ	КОРИЧНЕВИЙ

* – Інформацію наведено за даними розділу «Показники моніторингу середовища» Веб-порталу Мінприроди України (<http://menr.gov.ua/>).

Середнє значення гамма-фону атмосферного повітря на всіх п'яти метеостанціях області та за даними КП «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області у березні не перевищувало контрольний рівень і залишалося на рівні значень попередніх місяців (10-14 мкР/год).

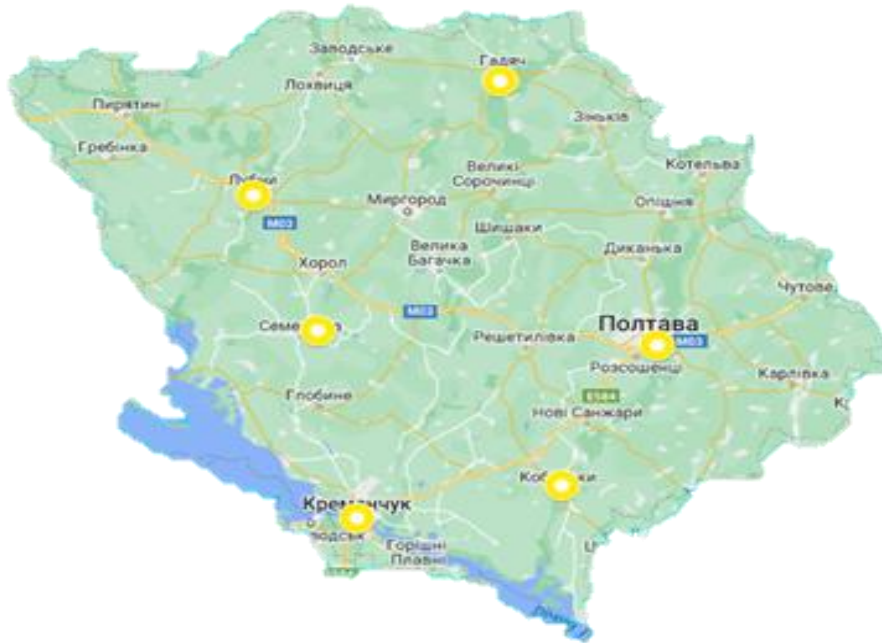

Рис.3

На рисунку 5 наведено розташування на території області метеостанцій Полтавського обласного центру з гідрометеорології та КП «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» Кременчуцької міської ради.

Середні значення гамма-фону атмосферного повітря області в порівнянні за березень 2024 року – березень 2025 року відображені на рис. 4.

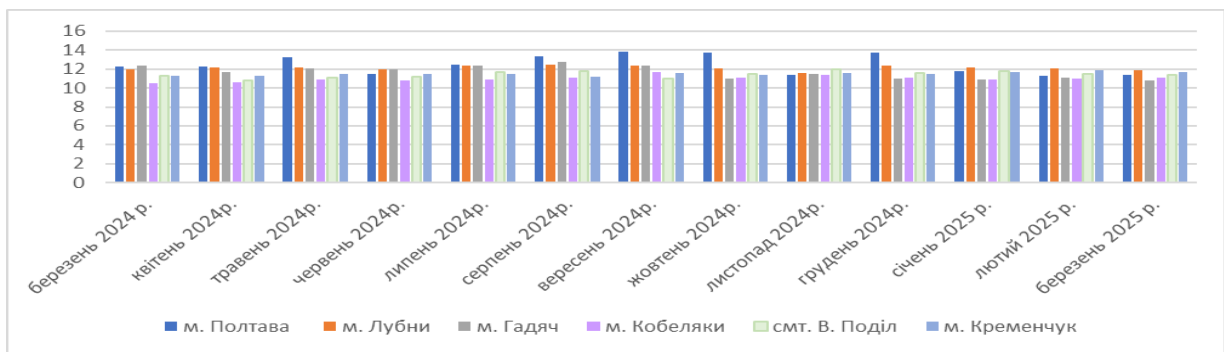

Рис. 4

Максимальні значення гамма-фону атмосферного повітря області в порівнянні за березень 2024 року – березень 2025 року відображені на рис. 5.

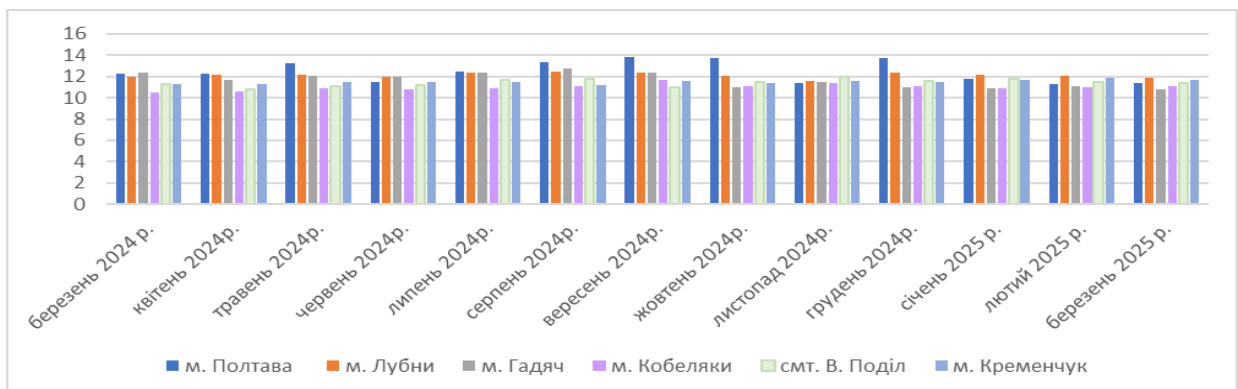

Рис. 5

Стан забруднення поверхневих вод березень 2025 року

Регіональний офіс водних ресурсів у Полтавській області

Регіональним офісом водних ресурсів у Полтавській області здійснюється моніторинг водних об'єктів у районах основних водозаборів комплексного призначення, водогосподарських систем міжгалузевого та сільськогосподарського водопостачання за радіологічними та хімічними показниками.

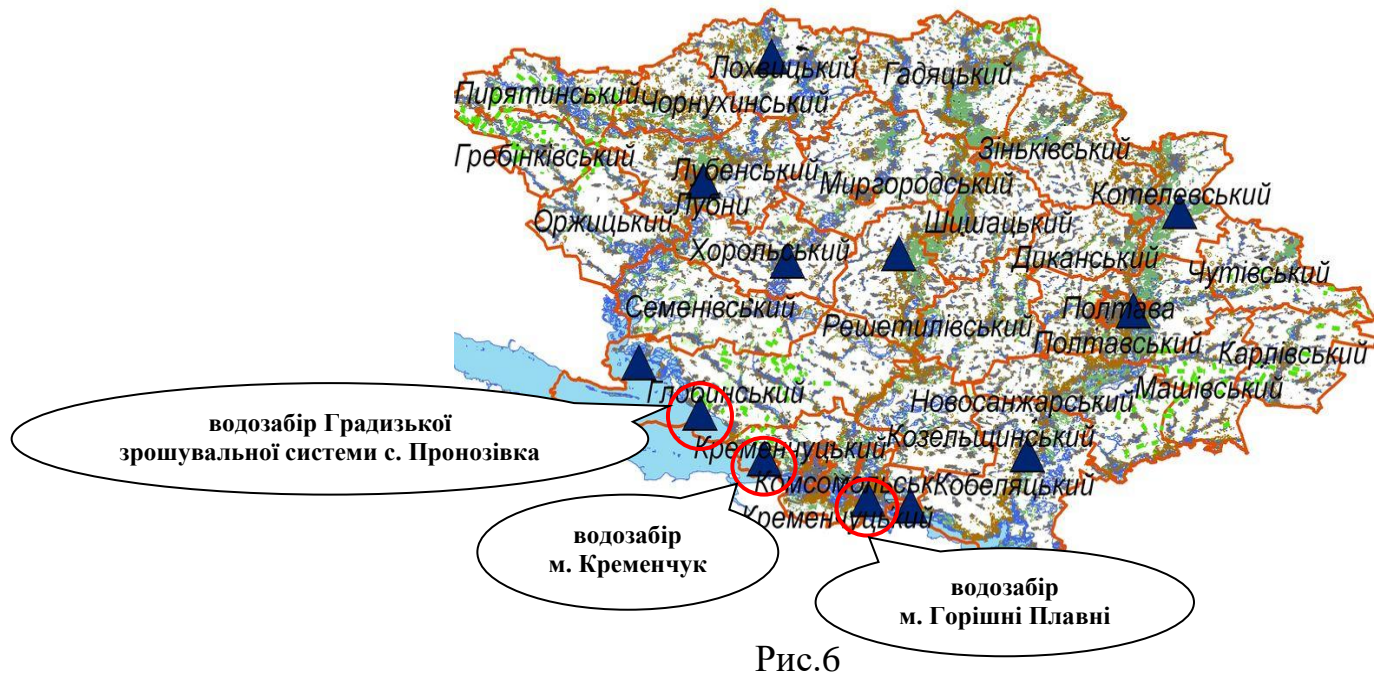

Рис.6

Згідно з Програмою державного моніторингу вод у частині проведення Держводагентством спостережень на масивах поверхневих вод, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення, кожний місяць проводиться відбір проб з р. Дніпро у створі водозабору м. Горішні Плавні, Власівського водозабору м. Кременчука та водозабору Градизької зрошувальної системи с. Пронозівка Кременчуцького району(колишній Глобинський район).

Відповідно до показників зазначених у наказі Міністерства аграрної політики та продовольства України від 30.07.2012 № 471 «Нормативи екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, щодо гранично допустимих концентрацій органічних та мінеральних речовин у морських та прісних водах (біохімічного споживання кисню (БСК₅), хімічного споживання кисню (ХСК), завислих речовин, мінерального фосфору та амонійного азоту) – перевищення у березні зафіксовано по двох показниках: БСК₅ та ХСК.

У створі питного водозабору м. Горішні Плавні з р. Дніпро (дата відбору 04 березня 2025 року) вода відповідає нормам «Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення» (Наказ МОЗ України № 721 від 02.05.2022) за винятком:

- БСК₅ – 4,08 мгО₂/дм³ (перевищення Нормативів у 1,36 рази);
- ХСК – 37,12 мгО/дм³ (перевищення Нормативів у 1,24 рази).

У створі Власівського питного водозабору м. Кременчука з р. Дніпро (дата відбору 04 березня 2025 року) вода відповідає зазначеним нормативам якості води за винятком:

- ХСК – 34,04 мгО/дм³ (перевищення Нормативів у 1,13 рази);
- БСК₅ – 3,76 мгО₂/дм³ (перевищення Нормативів у 1,25 рази).

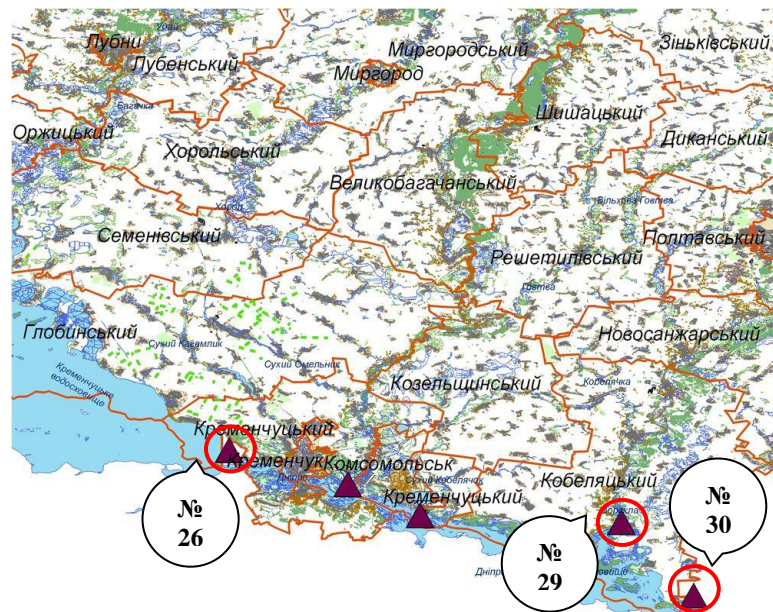
У створі водозабору Градизької зрошувальної системи з р. Дніпро (дата відбору 04 березня 2025 року) вода відповідає зазначеним нормативам якості води за винятком:

- ХСК – 38,01 мгО/дм³ (перевищення Нормативів у 1,27 рази);
- БСК₅ – 4,00 мгО₂/дм³ (перевищення Нормативів у 1,33 рази).

Поливні води джерел зрошення по екологічним критеріям якості віднесені до I класу, тобто придатні без обмежень. Проведена оцінка якості зрошувальної води згідно національного стандарту України ДСТУ 2730:2015 «Якість природної води для зрошення. Агрономічні критерії» свідчить про придатність води з Кременчуцького водосховища по більшості показників без обмежень.

ДУ Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України

Якість води оцінювалась у створі № 26 – Кременчуцьке водосховище с. Власівка, водозабір м. Кременчука, 500 м вище греблі Кременчуцької ГЕС (дата відбору проби – 18.03.2025).

Досліджувались органолептичні (запах), фізико-хімічні (рН, завислі речовини, окисність, БСК₅, група азоту, хлориди, сульфати, загальне залізо, марганець, нафтопродукти, загальна жорсткість, отрутохімікати) і бактеріологічні (кількість сапрофітних бактерій, ЛКП, збудники кишкових інфекцій, кількість коліформ та ентерококів) показники.

Рис. 7

Направлені результати лабораторних досліджень води на санітарно-хімічні та мікробіологічні показники з Власівського водозабору р. Дніпро (створ № 26) за березень 2025 року показали, що відібрана проба по санітарно-хімічним показникам не відповідає вимогам НД. У зразку виявлено: рН – 7,87 мг/дм³; розчинений кисень – 16,4 мг/дм³; БСК-5 – 5,6 мг/дм³; сухого залишку – 271,05 мг/дм³; залізо – 0,05 мг/дм³; хлориди – 19,85 мг/дм³; сульфати – 13,4 мг/дм³; аміаку – 0,05 мг/дм³; нітритів – 0,002 мг/дм³; нітратів – 0,39 мг/дм³; фтор – 0,2 мг/дм³; нафтопродукти – 0,04 мг/дм³; марганець – 0,01; ацетаміприд – 0,001; бенсултап – 0,01; ТМТД – 0,01.

Вплив на довкілля діяльності підприємств – найбільших забруднювачів I квартал 2025 року

ТОВ «Кременчуцька ТЕЦ» викинуто в атмосферне повітря 170294,45 т забруднюючих речовин, що на 73 т (58%) більше ніж у попередньому кварталі. Збільшилися обсяги викидів у звітному кварталі в порівнянні з попереднім кварталом по діоксиду сірки, діоксиду вуглецю, неметановим легким сполукам та метану. Збільшення відбулося у зв'язку зі збільшенням обсягів використання газу і мазуту в якості палива. Основну частину всіх викидів підприємства у звітному кварталі склали діоксид вуглецю (85%) та діоксид сірки (9,5%).

У поверхневі водні об'єкти (р.Сухий Омельник) скинуто 259,103 тис.м³ зворотних вод – що на 83,6 тис.м³ (або на 62%) більше ніж у попередньому кварталі. Всі скинуті води мають категорію *нормативно очищених*.

Викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин від **ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»** склали 1277,539 т, що на 181,7т (24%) більше ніж у IV кварталі 2024 року, через збільшення витрат природного газу та збільшення витрат вибухонебезпечних речовин. Значну частину викидів (35%) на цьому підприємстві складають речовини у вигляді суспендованих твердих частинок та сполуки азоту (48%).

Протягом I кварталу 2025 року підприємством скинуто 21,6 тис.м³ зворотних вод у р. Дніпро, що на 12,9 тис.м³ (34%) більше ніж у попередньому кварталі. Скид підземних вод гідрозахисту Лавриківського родовища у р. Сухий Кобелячок становив 1363,5 тис.м³, що на 8,9 тис.м³ (12%) менше ніж у попередньому кварталі.

ТОВ «Єрстівський гірничо-збагачувальний комбінат» впродовж I кварталу 2025 року було викинуто в атмосферу 1068,3855 т шкідливих речовин, що на 220,89 т (або 28%) більше ніж у IV кварталі 2024 року. Збільшення викидів забруднюючих речовин відбулося через збільшення площі розміщення відходів видобування корисних копалин та робота котельної, опалювальний період. Основну частину викидів на цьому підприємстві складають речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (80%) та діоксид вуглецю.

Протягом звітнього кварталу відведено 4477,5 тис.м³ зворотних вод у Кам'янське водосховище, що на 521,2 тис.м³ або на 11% менше ніж у попередньому кварталі. Скинуті води підприємством мають категорію *нормативно чистих*.

**Прийняття управлінських рішень щодо підприємств області, які здійснюють вплив на довкілля області
березень 2025 року**

**Департамент екології та природних ресурсів Полтавської
облвійськкадміністрації**

Впродовж березня 2025 року припинено дію дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами наступним суб'єктам господарювання:

АТ «Укртелеком» Полтавська філія.

Дозвіл анулюється у разі подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання дозволу; <...> (пункт 10 порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302). Підставою для анулювання документів дозвільного характеру є звернення суб'єкта господарювання із заявою про анулювання документа дозвільного характеру <...> (абзац другий частини 7 статті 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»).

Департамент екології та природних ресурсів
Полтавської обласної військової адміністрації
Відділ організаційної роботи, звітності та зв'язків з громадськістю
Тел. (0532) 569508
E-mail: eko@adm-pl.gov.ua
www.eko.adm-pl.gov.ua

Департамент екології та природних ресурсів
Полтавської обласної військової адміністрації
Відділ організаційної роботи, звітності та зв'язків з громадськістю
Тел. (0532) 569508
E-mail: eko@adm-pl.gov.ua
www.eko.adm-pl.gov.ua